

รูปแบบการบริหารงานวิชาการของวิทยาลัย สังกัดมหาวิทยาลัยสงฆ์
 A MODEL OF ACADEMIC ADMINISTRATION OF COLLEGE UNDER
 BUDDHIST UNIVERSITY

พระมหาสมศักดิ์ ธนปญโญ

Phramahasomsak Thanapanyo

พระราชวชิรญาณเมธี

Phrarajavajiranyanamethi

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

Mahamakut Buddhist University

Email: Pm.somsak2555@gmail.com, Pm-chatchai.su@mbu.ac.th

วันที่รับบทความ (Received) : 11 มิถุนายน 2568

วันที่แก้ไขบทความ (Revised) : 20 มิถุนายน 2568

วันที่ตอบรับบทความ (Accepted) : 23 มิถุนายน 2568

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาตัวแปรขององค์ประกอบรูปแบบการบริหารงานวิชาการของวิทยาลัย สังกัดมหาวิทยาลัยสงฆ์ 2) สร้างรูปแบบการบริหารงานวิชาการของวิทยาลัย สังกัดมหาวิทยาลัยสงฆ์ และ 3) ประเมินรูปแบบการบริหารงานวิชาการของวิทยาลัย สังกัดมหาวิทยาลัยสงฆ์ ในการวิจัยครั้งนี้ใช้วิธีการวิจัยแบบผสมผสาน กลุ่มตัวอย่าง คือวิทยาลัย สังกัดมหาวิทยาลัยสงฆ์ ประกอบด้วยมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย และมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย จำนวน 30 วิทยาลัย ผู้ให้ข้อมูลวิทยาลัยละ 15 รูป/คน รวมทั้งสิ้น 450 รูป/คน แบบสอบถามมีดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับประเด็นหลักของเนื้อหา (IOC : Item Objective Congruence)เท่ากับ 0.93 และมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.978 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสัมภาษณ์ แบบสอบถาม แบบประเมินและรับรองรูปแบบ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (EFA: Exploratory Factor Analysis)

ผลการวิจัยพบว่า

1. องค์ประกอบของรูปแบบการบริหารงานวิชาการของวิทยาลัย สังกัดมหาวิทยาลัยสงฆ์ เป็นพหุตัวแปร มี 9 องค์ประกอบ คือ 1) ผลลัพธ์ของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 2) การกำหนดนโยบายและการวางแผนเชิงกลยุทธ์ 3) การบริหารจัดการการเรียนการสอน 4) การใช้สื่อและสารสนเทศเพื่อการ

เรียนการสอน 5) ความร่วมมือและการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น 6) กระบวนการพัฒนาหลักสูตร 7) หลักสูตรและกระบวนการจัดการเรียนการสอน 8) การวิจัยและพัฒนาหลักสูตร และ 9) การมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกภาคส่วน 2. รูปแบบการบริหารงานวิชาการของวิทยาลัย สังกัดมหาวิทยาลัยสงฆ์ เป็นพหุตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กันทั้ง 9 องค์ประกอบ โดยมีค่าความสัมพันธ์ในทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3. รูปแบบการบริหารงานวิชาการของวิทยาลัย สังกัดมหาวิทยาลัยสงฆ์ ทั้ง 9 องค์ประกอบ ได้รับการประเมินและรับรองว่ามีความถูกต้อง ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ สอดคล้องกับแนวคิดทฤษฎีของการวิจัย ผ่านการประเมินโดยภาพรวมของการประเมินรูปแบบการบริหารงานวิชาการของวิทยาลัย สังกัดมหาวิทยาลัยสงฆ์ พบว่า มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) เท่ากับ 4.44 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 0.35 ระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ: รูปแบบการบริหารงานวิชาการ; วิทยาลัย; มหาวิทยาลัยสงฆ์

ADSTRACT

This research article aims to: 1) investigate the variables constituting the academic administration model of colleges affiliated with Buddhist universities, 2) develop an effective academic administration model tailored for these colleges, and 3) evaluate the appropriateness and effectiveness of the developed model within the context of colleges under Buddhist universities. The sample consisted of 30 colleges under Buddhist universities, specifically Mahachulalongkornrajavidyalaya University and Mahamakut Buddhist University. A total of 450 participants were purposively selected, with 15 respondents from each college. The questionnaire demonstrated an Item-Objective Congruence (IOC) index of 0.93 and a reliability coefficient of 0.978. Research instruments included interviews, questionnaires, and model validation forms. Data were analyzed using frequency, percentage, mean, standard deviation, and exploratory factor analysis (EFA).

The results indicated that:

1) The academic administration model comprised nine components: (1) Learning achievement outcomes, (2) Policy formulation and strategic planning, (3) Instructional management, (4) Utilization of media and information technology for instruction, (5) Collaboration and local wisdom preservation, (6) Curriculum development processes, (7) Curriculum and instructional management, (8) Research and curriculum development, and (9) Stakeholder participation. 2) These nine components were positively and significantly correlated at the .05 level. 3) The

developed academic administration model was validated as accurate, appropriate, feasible, and beneficial, with an overall mean score of 4.44 and a standard deviation of 0.35, indicating a high level of agreement.

Keywords: Academic Administration Model; College; Buddhist University

บทนำ

การบริหารงานวิชาการเป็นภารกิจสำคัญสูงสุดของการบริหารการศึกษา ผู้บริหารจึงจำเป็นต้องให้ความสำคัญเป็นพิเศษ โดยจัดสรรเวลาและทรัพยากรในการบริหารมากกว่างานด้านอื่น ๆ ทั้งนี้ งานบริหารด้านอื่นล้วนเป็นงานสนับสนุนที่ช่วยให้งานวิชาการดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ และครอบคลุมระบบการจัดการศึกษาของสถานศึกษาได้อย่างเหมาะสม ด้วยเหตุนี้ ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาทุกระดับจึงควรตระหนักและให้ความสำคัญกับการบริหารงานวิชาการเป็นลำดับแรก โดยมีเป้าหมายเพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนบรรลุผลสัมฤทธิ์ตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร และสามารถใช้เป็นดัชนีชี้วัดคุณภาพและประสิทธิภาพของการจัดการศึกษาของสถานศึกษาได้อย่างแท้จริง

หน้าที่หลักในการบริหารงานวิชาการของวิทยาลัย สังกัดมหาวิทยาลัยสงฆ์ คือ การพัฒนาผู้เรียนให้บรรลุผลเป็นไปตามมาตรฐานด้านความรู้และความประพฤติตามเป้าหมายของการจัดการศึกษา เพราะการศึกษา คือ การพัฒนา การฝึกฝนอบรม เพื่อให้เกิดความเจริญงอกงามทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สังคม อารมณ์และสติปัญญา การศึกษาฝึกฝนอบรมเพื่อให้เกิดความสำนึกตระหนักหรือเกิดความสำเหนียก การศึกษาจึงเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการพัฒนามนุษย์ หรือเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ คือเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น เพราะถ้าหากสังคมขาดการพัฒนามนุษย์ให้มีคุณภาพแล้วจะเกิดโทษภัยต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมเป็นอันมาก แต่หากมนุษย์ได้รับการพัฒนาที่ดีที่ถูกต้องแล้ว จะเกิดประโยชน์เกื้อกูลต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมเป็นอันมากเช่นกัน จึงอาจกล่าวได้ว่ามนุษย์เป็นศูนย์กลางของการพัฒนาต่อสรรพสิ่งทั้งหลาย

ประชากรกลุ่มเป้าหมายที่ทางคณะสงฆ์ให้การศึกษา จึงเป็นกลุ่มบุคคลที่ด้อยโอกาสทางสังคม ด้อยโอกาสทางเศรษฐกิจ และด้อยโอกาสทางการศึกษาของสังคมไทย มาจากกลุ่มที่พ่อแม่มีฐานะยากจน จึงเข้ามาอาศัยร่วมเงาพระศาสนา เพื่อได้โอกาสทางการศึกษา ส่งเสริมสนับสนุนแก่ผู้ยากไร้ เป็นการเติมเต็มช่องว่างทางสังคม เท่าที่ผ่านมาจะเป็นการจัดการศึกษาที่ใช้งบประมาณของรัฐบาลน้อยที่สุด แต่การจัดการศึกษาของพระสงฆ์ หากเจ้าสำนักเรียนเป็นพระที่มีบารมี ประชาชนให้ความศรัทธาท่านจะสามารถขอการสนับสนุนจากนักธุรกิจ พ่อค้ามาช่วยในการสร้างอาคาร สถานที่ จัดหาวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการจัดการศึกษา ส่วนด้านครูผู้สอนโดยรวมแล้วจะเป็นลักษณะที่สอนน้อย เพราะไม่มีสถาบันที่ผลิตครูสอนโดยตรง ดังนั้นการก่อตั้งวิทยาลัย สังกัดมหาวิทยาลัยสงฆ์ จึงเป็นการขยายโอกาสด้านการพัฒนาบุคลากรหรือการพัฒนาผู้เรียนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ในการจัดการเรียนการสอนของวิทยาลัยสงฆ์ แม้จะเรียนวิชาการอื่น ๆ มากขึ้น เพื่อให้พระสงฆ์สามารถใช้เป็นสื่อในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในการพัฒนามนุษย์ได้มากยิ่งขึ้น อย่างมี

ประสิทธิภาพ สำหรับหลักสูตรปัจจุบันคือ หลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2566) 4 ปี นักศึกษาต้องเรียนวิชาพระพุทธศาสนาบังคับจำนวน 12 หน่วยกิต และเลือกเรียน ไม่น้อยกว่า 6 หน่วยกิต รวม 18 หน่วยกิต (หลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต, 2566 : 26) ซึ่งจัดการเรียนการสอน เฉพาะคณะศึกษาศาสตร์ และนอกจากนี้ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย เป็นมหาวิทยาลัยทาง ศาสนา และมีวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งเป็นการเฉพาะเจาะจง ในการจัดตั้งมหาวิทยาลัยมหามกุฏ ราชวิทยาลัย สมเด็จพระมหาสมณเจ้ากรมพระยาวชิรญาณวโรรส ได้กำหนดวัตถุประสงค์ไว้ 3 ประการ คือ 1) เพื่อเป็นสถานที่ศึกษาพระปริยัติธรรมของพระสงฆ์ฝ่ายธรรมยุติกนิกาย 2) เพื่อเป็น สถานที่ศึกษาวิชาซึ่งเป็นชาติภูมิและต่างประเทศแห่งกุลบุตร 3) เพื่อเป็นสถานที่จัดการสั่งสอน พระพุทธศาสนา (มหามกุฏราชวิทยาลัย, 2521 : 17)

สำหรับวิทยาลัยสงฆ์ในการกำกับของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย นิติตั้ง สึกษาวิชาพระพุทธศาสนาบังคับไม่น้อยกว่า 30 หน่วยกิต ในทุกคณะ และทุกสาขาวิชาเอก ต่อมา หลักสูตรพุทธศาสตรบัณฑิต ได้ปรับเปลี่ยนชื่อหลักสูตรเป็นครุศาสตรบัณฑิต (ค.บ.) บัณฑิต รัฐศาสตร บัณฑิต (ร.บ.) บัณฑิต ตามที่สังกัดในแต่ละคณะและสาขาวิชาเอก ยังคงชื่อปริญญาว่า พุทธศาสตร บัณฑิต (พธ.บ.) ไว้ในคณะพุทธศาสตร์เท่านั้น จากนั้นคณะอื่น ๆ ได้ปรับลดหน่วยกิตวิชา พระพุทธศาสนาเป็น 24 หน่วยกิต เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ในเรื่องหลักธรรมคำสอน ให้เกิดความรู้ ความเข้าใจ และสามารถเผยแผ่หลักธรรมคำสอนได้ทั้งในประเทศและต่างประเทศ และเมื่อเรียนจบ หลักสูตร 4 ปีแล้ว มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยมีข้อบังคับต้องให้ผู้ที่จะสำเร็จการศึกษา นั้นออกฝึกปฏิบัติศาสนกิจเป็นระยะเวลา 1 ปี (เฉพาะพระภิกษุสามเณร) รวมเป็นเวลา 5 ปี และใน การปรับปรุงหลักสูตร 2562 (เฉพาะคณะครุศาสตร์) ได้ปรับปรุงหลักสูตรให้เป็นไปตามที่ครุสภาและ กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม ได้ให้นโยบาย

ดังนั้น จากสภาพปัจจุบันปัญหาและความสำคัญของปัญหาการบริหารงานวิชาการของ วิทยาลัย สังกัดมหาวิทยาลัยสงฆ์ดังกล่าว เป็นเหตุให้ผู้วิจัยสนใจในการศึกษาเพื่อนำผลการวิจัยมา สร้างรูปแบบการบริหารงานวิชาการของวิทยาลัย สังกัดมหาวิทยาลัยสงฆ์สืบต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 1 เพื่อศึกษาตัวแปรการบริหารงานวิชาการของวิทยาลัย สังกัดมหาวิทยาลัยสงฆ์
- 2 เพื่อสร้างรูปแบบการบริหารงานวิชาการของวิทยาลัย สังกัดมหาวิทยาลัยสงฆ์
- 3 เพื่อประเมินและรับรองรูปแบบการบริหารงานวิชาการของวิทยาลัย สังกัดมหาวิทยาลัย สงฆ์

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

อารีย์ วีระเจริญ (2564) งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารสู่ความเป็น เลิศในการพัฒนาศักยภาพการเรียนรู้ของผู้เรียน โรงเรียนบดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี) 2 สำนักงาน

เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 โดยมีเป้าหมายหลัก 4 ประการ ได้แก่ 1. ศึกษาองค์ประกอบการบริหาร 2. พัฒนารูปแบบการบริหาร 3. ประเมินรูปแบบที่พัฒนา 4. ทดลองใช้รูปแบบและศึกษาผลที่เกิดขึ้น การวิจัยแบ่งออกเป็น 4 ระยะ ได้แก่ ระยะที่ 1: ศึกษาองค์ประกอบจากเอกสารและสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ ระยะที่ 2: พัฒนารูปแบบด้วยเทคนิคเดลฟาย 3 รอบจากผู้เชี่ยวชาญ 17 คน ระยะที่ 3: ประเมินรูปแบบด้านความถูกต้อง ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ ระยะที่ 4: ทดลองใช้รูปแบบกับครู 197 คน และกรรมการสถานศึกษา 15 คน ผลการวิจัยพบว่า: รูปแบบประกอบด้วย 7 องค์ประกอบหลัก ได้แก่ 1. ภาวะผู้นำ 2. การวางแผนเชิงกลยุทธ์ 3. การบริหารจัดการ 4. การพัฒนาบุคลากร 5. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 6. การมุ่งเน้นผู้เรียนและผู้เกี่ยวข้อง 7. การพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือ โดยดำเนินการตามหลัก PDCA (Plan-Do-Check-Act)

มีความเหมาะสมและสอดคล้องในระดับมากที่สุด สำหรับผลการประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญพบว่ารูปแบบมีความถูกต้อง เหมาะสม เป็นไปได้ และเป็นประโยชน์ในระดับมากที่สุด และผลการทดลองใช้รูปแบบพบว่า การบริหารอยู่ในระดับมากที่สุด ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องพึงพอใจในระดับมากที่สุด สมรรถนะผู้เรียนก่อนและหลังใช้รูปแบบแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .05$) และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนผ่านเกณฑ์ร้อยละ 80 ในทุกกลุ่มสาระ ปาวิณา ปล่องทอง, ทรงยศ แก้วมงคล และสมนึก การีเวท (2566) ได้ดำเนินการวิจัยเรื่อง รูปแบบการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นนทบุรี โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพและแนวทางการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 2) สร้างและตรวจสอบรูปแบบการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 และ 3) ทดลองใช้และประเมินรูปแบบการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 โดยเป็นการวิจัยแบบผสมผสานวิธี ผลการวิจัยพบว่า มี 6 องค์ประกอบย่อย ได้แก่ 1. การพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา 2. การจัดการเรียนรู้ 3. การวัดผลและประเมินผล 4. การนิเทศการศึกษา 5. การพัฒนาระบบประกันคุณภาพ และ 6. การพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา และผลการประเมินรูปแบบการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 พบว่า ความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์โดยรวมอยู่ระดับมากที่สุด ทุกประเด็นรายการ

ทวีศักดิ์ สังข์วัง (2567) การพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน โรงเรียนบ้านฮ่องขาดหนองตะเคียน ผลการวิจัยพบว่า 1) ความต้องการจำเป็นโดยภาพรวมทุกด้าน มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นสูงที่สุด คือ ด้านการประเมินผล รองลงมา คือ ด้านการปฏิบัติการ ด้านการร่วมรับผลประโยชน์ ด้านการวางแผน และด้านการตัดสินใจ 2) องค์ประกอบของรูปแบบ มี 5 องค์ประกอบ (1) หลักการ (2) วัตถุประสงค์ (3) วิธีดำเนินการ (4) การประเมินผล และ (5) เงื่อนไขความสำเร็จ 3) ผลการทดลองใช้รูปแบบ พบว่า ปีการศึกษา 2566 ร้อยละคะแนนเฉลี่ยด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนและด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์เพิ่มขึ้นจาก

ปีการศึกษา 2565 และ4) ความพึงพอใจที่มีต่อรูปแบบ โดยภาพรวมและจำแนกเป็นรายด้าน พบว่าด้านความเป็นไปได้และด้านความเป็นประโยชน์อยู่ในระดับมากที่สุด

Mutula & Wainaina M. N., (2018) ได้ศึกษาเรื่อง "การบริหารเชิงกลยุทธ์และประสิทธิภาพขององค์กรในสถาบันอุดมศึกษา" พบว่า องค์กรประกอบที่กล่าวมาทั้งหมด มีความสอดคล้องกันในเชิงบวกอย่างชัดเจน โดยตัวแปรด้านการบริหารและการสนับสนุนพัฒนาบุคลากรเป็นพื้นฐานสำคัญที่ส่งผลต่อคุณภาพของการเรียนการสอนและผลสัมฤทธิ์ของนักศึกษา รวมถึงความพึงพอใจและความมุ่งมั่นของบุคลากร ซึ่งเป็นกลไกสนับสนุนให้กระบวนการเหล่านี้ดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ องค์กรประกอบเหล่านี้จึงแสดงให้เห็นว่าการบริหารงานวิชาการในวิทยาลัยมีความครอบคลุมและสมดุลระหว่างกระบวนการและผลลัพธ์ ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการยกระดับคุณภาพการศึกษา

Daud (2018) การศึกษานี้สำรวจความคิดและทัศนคติของครูเกี่ยวกับการนิเทศในห้องเรียน และผลกระทบของทัศนคติเหล่านั้นต่อการมีส่วนร่วมของนักเรียน โดยใช้แนวทางเชิงปริมาณ ข้อมูลถูกรวบรวมผ่านแบบสอบถามซึ่งแจกจ่ายให้กับครูและนักเรียนในโรงเรียนต่าง ๆ ผลการศึกษาชี้ให้เห็นว่าทัศนคติเชิงบวกของครูที่มีต่อการนิเทศ มีความสัมพันธ์เชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญกับการมีส่วนร่วมของนักเรียน นอกจากนี้ การสนับสนุนและให้คำแนะนำของครูระหว่างการนิเทศในห้องเรียน ส่งเสริมสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่น่าสนใจมากขึ้น ทำให้นักเรียนมีส่วนร่วมมากขึ้น งานวิจัยนี้เสนอว่าการเสริมสร้างทัศนคติในเชิงบวกของครูต่อการนิเทศจะช่วยพัฒนาการบริหารจัดการในห้องเรียนและการมีส่วนร่วมของนักเรียนให้ดีขึ้น

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ใช้วิธีวิจัยแบบผสมผสานวิธี (Mixed Methods Research) คือ ผสมผสานวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) กับวิธีวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยผู้วิจัยได้กำหนดวิธีการดำเนินการวิจัยเป็น 3 ตอน ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

ตอนที่ 1 ศึกษาตัวแปรการบริหารงานวิชาการของวิทยาลัย สังกัดมหาวิทยาลัยสงขล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาดังต่อไปนี้

1. ประชากรกลุ่มเป้าหมาย

ผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 รูป/คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง

(Purposive Sampling

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยและการสร้างเครื่องมือ

- 1) แบบสัมภาษณ์ แบบกึ่งโครงสร้าง (semi structured interview) ผู้วิจัยได้ดำเนินการดังนี้
- (1) ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือโดยการนำข้อมูลจากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง นำมาสร้างเป็นแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง โดยมีข้อคำถามเป็นประเด็นที่ต้องการ

คำตอบที่เฉพาะเจาะจง และเป็นคำถามที่ต้องการข้อมูลเพิ่มเติม โดยให้ผู้เชี่ยวชาญแสดงทัศนคติของผู้เชี่ยวชาญ

(2) ผู้วิจัยได้นำเสนอแบบสัมภาษณ์ แบบกึ่งโครงสร้างกับอาจารย์ที่ปรึกษาคุณวุฒิ เพื่อขอคำแนะนำ และนำมาปรับปรุงแก้ไข

(3) พิมพ์เป็นฉบับจริงเพื่อใช้ในการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิ

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

วิธีการเก็บข้อมูลผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บข้อมูล 2 ส่วน ดังนี้

1. จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานวิชาการของวิทยาลัย สังกัดมหาวิทยาลัยสงฆ์ ทั้งในประเทศและต่างประเทศและนำมาวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

2. จากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 รูป/คน โดยวิธีการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง โดยดำเนินการดังนี้

2.1 ผู้วิจัยได้ดำเนินการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิตามประชากรกลุ่มเป้าหมาย โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi - Structured Interview) ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเพื่อบูรณาการกับหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา จำนวน 5 รูป/คน ซึ่งใช้วิธีเลือกแบบเจาะจง (Purposive Random Sampling) และนำมาวิเคราะห์หาตัวแปรการบริหารงานวิชาการของวิทยาลัย สังกัดมหาวิทยาลัยสงฆ์

2.2 นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิมาสังเคราะห์เป็นตัวแปร เพื่อนำไปสร้างแบบสอบถาม (Questionnaire) การบริหารงานวิชาการของวิทยาลัย สังกัดมหาวิทยาลัยสงฆ์ต่อไป

4. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ค่าความถี่ (frequency)

ตอนที่ 2 ศึกษาองค์ประกอบการบริหารงานวิชาการของวิทยาลัย สังกัดมหาวิทยาลัยสงฆ์

การศึกษาองค์ประกอบการบริหารงานวิชาการของวิทยาลัย สังกัดมหาวิทยาลัยสงฆ์ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่างดังนี้

ประชากร ได้แก่ วิทยาลัย สังกัดมหาวิทยาลัยสงฆ์ 2 แห่ง คือมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย 29 วิทยาลัย และมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย 3 วิทยาลัย รวมทั้งสิ้น 32 วิทยาลัย

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ วิทยาลัย สังกัดมหาวิทยาลัยสงฆ์ 2 แห่ง คือสังกัดมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย จำนวน 28 วิทยาลัย และสังกัดมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย จำนวน 2 วิทยาลัย รวมทั้งสิ้น 30 วิทยาลัย ได้มาโดยการเปิดตารางขนาดลุ่มตัวอย่างของเครซีและมอร์แกน และทำการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จากนั้นจึงกำหนดกลุ่มผู้ให้ข้อมูลวิทยาลัยละ

15 รูป/คน ประกอบด้วย ผู้บริหาร 1 รูป/คน และอาจารย์ผู้สอน 14 รูป/คน รวมผู้ให้ข้อมูลทั้งสิ้น 450 รูป/คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย และการพัฒนาเครื่องมือ

2.1 แบบสอบถามความคิดเห็น โดยผู้วิจัยได้สร้าง และพัฒนาเครื่องมือดังนี้

1) ศึกษารายละเอียดเนื้อหาเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการของวิทยาลัย สังกัดมหาวิทยาลัยสงฆ์ จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พร้อมทั้งการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิ

2) ศึกษาวิธีการสร้างแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประเมินค่า 5 ระดับ จากเอกสารและงานวิจัยของศุภิสรา แก้วสุวรรณ (2551 : 89 -98) แล้วนำมาพิจารณาปรับปรุงให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์และครอบคลุมเนื้อหา

3) ดำเนินการสร้างแบบสอบถาม ผู้วิจัยนำตัวแปรการบริหารงานวิชาการของวิทยาลัย สังกัดมหาวิทยาลัยสงฆ์ มาพัฒนาเป็นเครื่องมือวิจัยในลักษณะแบบสอบถาม (questionnaire) ซึ่งประกอบด้วย 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้ข้อมูล ประกอบด้วย อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่ง ประสบการณ์ในการทำงาน โดยกำหนดให้เป็นการเลือกตอบ (check list)

ตอนที่ 2 การสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับตัวแปรการบริหารงานวิชาการของวิทยาลัย สังกัดมหาวิทยาลัยสงฆ์ โดยใช้มาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (5 rating scale) ตามแบบของ ลิเคิร์ต (Likert, 1967) ซึ่งเป็นการวัดการปฏิบัติงานเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการของวิทยาลัย สังกัดมหาวิทยาลัยสงฆ์ โดยมีรายละเอียดดังนี้

ระดับ 5 หมายถึง เห็นด้วยในระดับมากที่สุด

ระดับ 4 หมายถึง เห็นด้วยในระดับมาก

ระดับ 3 หมายถึง เห็นด้วยในระดับปานกลาง

ระดับ 2 หมายถึง เห็นด้วยในระดับน้อย

ระดับ 1 หมายถึง เห็นด้วยในระดับน้อยที่สุด

4) นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้น เสนออาจารย์ที่ปรึกษาฯ ปรึกษาเพื่อตรวจสอบและแนะนำให้ปรับปรุงแก้ไข

5) นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงเรียบร้อยแล้วให้ผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิ ที่มีคุณสมบัติเป็นผู้บริหารงานวิชาการของวิทยาลัย หรือเป็นอาจารย์ผู้สอนในมหาวิทยาลัย สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาเอก หรือมีตำแหน่งทางวิชาการตั้งแต่ผู้ช่วยศาสตราจารย์ขึ้นไป จำนวน 5 รูป/คน เป็นผู้พิจารณาตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (Content Validity) ความถูกต้อง เหมาะสม ความครอบคลุม และให้คำแนะนำในการปรับปรุงให้ถูกต้องสมบูรณ์ยิ่งขึ้น โดยใช้ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับประเด็นหลักของเนื้อหา (IOC : Item Objective Congruence) ตามวิธีการของโรวินลลีและแฮมเบิลตัน (Rovinelli and Hambleton, 1978 : 34-37 อ้างถึงใน พวงรัตน์ ทวีรัตน์, 2540 : 117) โดยกำหนดคะแนนจากการพิจารณา ดังนี้

- +1 เมื่อเห็นว่าข้อความตรงกับข้อบ่งชี้ในประเด็นหลักของเนื้อหา
- 0 เมื่อไม่แน่ใจว่าข้อความตรงกับข้อบ่งชี้ในประเด็นหลักของเนื้อหา
- 1 เมื่อแน่ใจว่าข้อความไม่ตรงกับข้อบ่งชี้ในประเด็นหลักของเนื้อหา

ผลการวิเคราะห์หาความเที่ยงตรงตามเนื้อหา ปรากฏว่าข้อความจำนวน 99 ข้อผ่านเกณฑ์มีค่าดัชนีความสอดคล้อง ตั้งแต่ 0.60 ขึ้นไป และมีข้อความ 1 ข้อที่คณะผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิไม่เห็นด้วย เมื่อพิจารณาโดยรวมทั้งฉบับมีค่าเฉลี่ย 0.93

6) นำแบบสอบถามที่แก้ไขปรับปรุงแล้วไปทดลองใช้ (Try Out) กับ วิทยาลัย สังกัดมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ จำนวน 2 วิทยาลัย ผู้ให้ข้อมูลวิทยาลัยละ 15 รูป/คน รวมทั้งสิ้น 30 รูป/คน ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง เพื่อนำมาวิเคราะห์หาความเชื่อมั่น (Reliability) ของเครื่องมือ โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาครอนบาค (Cronbach 1951, อ้างถึงใน ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ, 2538) ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ .978

7) นำแบบสอบถามมาปรับปรุงแก้ไขอีกครั้งจนมีความสมบูรณ์มากที่สุด เพื่อนำไปใช้ในการเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างการวิจัยครั้งนี้

3.2.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ที่ผ่านขั้นตอนการพัฒนาเป็นที่เรียบร้อยแล้วเก็บจากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 วิทยาลัย มีผู้ให้ข้อมูลวิทยาลัยละ 15 รูป/คน รวมผู้ให้ข้อมูลทั้งหมด 450 รูป/คน โดยวิธีการสุ่มด้วยวิธีการจับฉลาก (Simple Random Sampling) การเลือกผู้ให้ข้อมูลที่เป็นผู้บริหารวิทยาลัย สังกัดมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ใช้วิธีเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) ผู้วิจัยดำเนินการดังนี้

1. ขอความอนุเคราะห์จากคณะศึกษาศาสตร์ เพื่อขอความอนุเคราะห์ วิทยาลัย สังกัดมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ทั้ง 2 แห่ง คือมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย และมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัยที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 วิทยาลัย

2. การเก็บข้อมูลแบบสอบถามความคิดเห็น ผู้วิจัยจัดส่งและรับคืนแบบสอบถามด้วยตนเอง ทางไปรษณีย์โดยวิธีการลงทะเบียน และเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามจากระบบ Google Forms แล้วนำข้อมูลทั้งหมดมาทำการวิเคราะห์หาค่าสถิติ ตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

4. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการดังนี้

1) การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างและผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ อายุ ระดับการศึกษา ประสิทธิภาพการทำงาน ใช้ค่าความถี่ (frequency) และค่าร้อยละ (percentage)

2) การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการของวิทยาลัย สังกัดมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ใช้ค่าสถิติมัธยฐานเลขคณิต (mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation) สำหรับเกณฑ์การวิเคราะห์ข้อมูลด้านองค์ประกอบการบริหารงานวิชาการของวิทยาลัย สังกัดมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิเคราะห์ข้อมูลตามแนวคิดของ เบสท์ (Best) ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.50 - 5.00 หมายถึง เห็นด้วยในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.50 - 4.49 หมายถึง เห็นด้วยในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.50 - 3.49 หมายถึง เห็นด้วยในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.50 - 2.49 หมายถึง เห็นด้วยในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00 - 1.49 หมายถึง เห็นด้วยในระดับน้อยที่สุด

3) การวิเคราะห์องค์ประกอบการบริหารงานวิชาการของวิทยาลัย สังกัดมหาวิทยาลัยสงฆ์ ผู้วิจัยได้วิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (EFA: Exploratory Factor Analysis) ซึ่งก่อนการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการตรวจสอบความเหมาะสมของข้อมูล โดยมีเกณฑ์ ดังนี้ ค่า KSA ตามวิธี Kaiser - Meyer - Olkin (KMO) มีค่าใกล้ 1.00 และผลการทดสอบ Bartlett's Test มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยทางสถิติที่ α เท่ากับ 0.000

การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (EFA : Exploratory Factor Analysis) ใช้โปรแกรมสำเร็จรูป โดยใช้การวิเคราะห์ด้วยวิธีสกัดองค์ประกอบ "PCA" (Principal Component Analysis) และหมุนแกนขององค์ประกอบแบบตั้งฉาก (orthogonal rotation) ด้วยวิธีการวารีแมกซ์ (varimax rotation) ซึ่งถือเกณฑ์การเลือกตัวแปรที่เข้าอยู่ในองค์ประกอบตัวใดตัวหนึ่ง โดยพิจารณาจากค่าความแปรปรวนของตัวแปร (eigenvalue) ที่มากกว่า 1 และถือเอาค่าน้ำหนักองค์ประกอบ (factor loading) ของตัวแปรแต่ละตัวขององค์ประกอบนั้นมีค่าตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป ซึ่งเป็นค่าน้ำหนักที่มีนัยสำคัญในทางปฏิบัติ (practically significant) แต่ละองค์ประกอบต้องมีตัวแปรตั้งแต่ 3 ตัวแปรขึ้นไปตามเกณฑ์ของไคเซอร์ (Kaiser)" (Kaiser, อ้างถึงใน Tabachnik G. Barbara and Linda S.Fidell, 1983 : 411)

ตอนที่ 3 ประเมินและรับรองรูปแบบการบริหารงานวิชาการของวิทยาลัย สังกัดมหาวิทยาลัยสงฆ์

การประเมินและรับรองรูปแบบการบริหารงานวิชาการของวิทยาลัย สังกัดมหาวิทยาลัยสงฆ์ โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. ประชากรกลุ่มเป้าหมาย

ประชากรกลุ่มเป้าหมาย จำนวน 17 รูป/คน ซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิในการประเมินและรับรองรูปแบบการบริหารงานวิชาการของวิทยาลัย สังกัดมหาวิทยาลัยสงฆ์ ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยและการสร้างเครื่องมือ

2.1 แบบประเมินและรับรองรูปแบบ ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างดังนี้

1) ศึกษาแบบการประเมินและรับรองรูปแบบจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2) ดำเนินการสร้างแบบประเมินและรับรองรูปแบบการบริหารงานวิชาการของวิทยาลัย

สังกัดมหาวิทยาลัยสงฆ์ ประกอบด้วย 2 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้เชี่ยวชาญ/ผู้ทรงคุณวุฒิ

ส่วนที่ 2 ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ/ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีต่อรูปแบบการบริหารงานวิชาการของวิทยาลัย
สังกัดมหาวิทยาลัยสงฆ์

ผู้วิจัยได้ทำการปรับปรุงพัฒนาจากแบบสอบถามวัดการรับรู้ภาระงานของ (ลลิตา แห่ง
เพชร, 2558) ลักษณะของแบบสอบถามเป็นมาตรวัดประเมินค่า (Rating Scale) แบบลิเคิร์ตสเกล
(Likert Scale) โดย กำหนดเกณฑ์การแปลผลค่าคะแนนเฉลี่ยในระดับต่าง ๆ ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย 4.51 - 5.00 หมายถึง ระดับดีเยี่ยม

คะแนนเฉลี่ย 3.51 - 4.50 หมายถึง ระดับดีมาก

คะแนนเฉลี่ย 2.51 - 3.50 หมายถึง ระดับดี

คะแนนเฉลี่ย 1.51 - 2.50 หมายถึง ระดับพอใช้

คะแนนเฉลี่ย 1.00 - 1.50 หมายถึง ระดับปรับปรุง

3) ผู้วิจัยได้นำแบบประเมินและรับรองรูปแบบการบริหารงานวิชาการของวิทยาลัย สังกัด
มหาวิทยาลัยสงฆ์เสนออาจารย์ที่ปรึกษาคณะนิพนธ์ เพื่อตรวจสอบความถูกต้องและความเหมาะสม

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการขอความอนุเคราะห์จากคณะศึกษาศาสตร์
เพื่อเชิญผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 17 รูป/คน เพื่อให้ประเมินและรับรองรูปแบบการ
บริหารงานวิชาการของวิทยาลัย สังกัดมหาวิทยาลัยสงฆ์ 4 ด้าน คือ (1) ด้านความถูกต้อง (2) ด้าน
ความเหมาะสม (3) ด้านความเป็นไปได้ (4) ความเป็นประโยชน์

4. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ ค่ามัชฌิมเลขคณิต (mean) และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard
deviation)

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยครั้งนี้มีประเด็นสำคัญที่ค้นพบจากการวิเคราะห์องค์ประกอบของรูปแบบการบริหารงานวิชาการของวิทยาลัย สังกัดมหาวิทยาลัยสงฆ์ มืองค์ประกอบสำคัญ 9 องค์ประกอบดังนี้

อภิปรายผลการวิจัย

รูปแบบการบริหารงานวิชาการของวิทยาลัย สังกัดมหาวิทยาลัยสงฆ์ โดยภาพรวมการบริหารงานวิชาการของวิทยาลัย สังกัดมหาวิทยาลัยสงฆ์ ผู้วิจัยสามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

จากองค์ประกอบทั้ง 9 ของรูปแบบการบริหารงานวิชาการของวิทยาลัย สังกัดมหาวิทยาลัยสงฆ์ ซึ่งประกอบด้วย ผลลัพธ์ของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การกำหนดนโยบายและการวางแผนเชิงกลยุทธ์ การบริหารจัดการการเรียนการสอน การใช้สื่อและสารสนเทศเพื่อการเรียนการสอน ความร่วมมือและการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น กระบวนการพัฒนาหลักสูตร หลักสูตรและกระบวนการจัดการเรียนการสอน การวิจัยและพัฒนาหลักสูตร และการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกภาคส่วน แสดงให้เห็นว่า รูปแบบนี้เป็นการบริหารแบบองค์รวมที่ครอบคลุมทุกระดับของกระบวนการเรียนการสอนและการพัฒนาสถาบันโดยรอบ ซึ่งมีเป้าหมายเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ยั่งยืนและสอดคล้องกับบริบทของวิทยาลัย สังกัดมหาวิทยาลัยสงฆ์

โดยภาพรวม รูปแบบนี้เน้นความสมดุลระหว่างด้านการบริหารจัดการ การพัฒนาสมรรถนะบุคลากร การบูรณาการเทคโนโลยีและสารสนเทศ การอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น และการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน ซึ่งเป็นแนวทางที่เน้นความร่วมมือและการสร้างความเป็นเจ้าของร่วม ในชุมชนทางการศึกษา นอกจากนี้ ยังส่งเสริมให้เกิดการวางแผนที่มีประสิทธิภาพ การดำเนินงานที่มีคุณภาพและตรวจสอบได้ รวมถึงการสร้างนวัตกรรมและพัฒนาหลักสูตรตามความต้องการของชุมชนและยุคสมัย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของปาวีณา ปล่องทอง, ทรงยศ แก้วมงคล และสมนึก การิเวท (2566) ได้ดำเนินการวิจัยเรื่อง รูปแบบการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 17 ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 มี 6 องค์ประกอบย่อย ได้แก่ 1. การพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา 2. การจัดการเรียนรู้ 3. การวัดผลและประเมินผล 4. การนิเทศการศึกษา 5. การพัฒนาระบบประกันคุณภาพ และ 6. การพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา และผลการประเมินรูปแบบการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 พบว่า มีความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์โดยรวมอยู่ระดับมากที่สุด ทุกประเด็นรายการ นอกจากนี้ยังมีแนวคิดการบริหารแบบแนวรุก (Strategic Management) ที่มุ่งเน้นให้ทุกองค์ประกอบมีการบูรณาการอย่างสมดุล ในแง่ของแนวคิดงานวิจัยและทฤษฎีที่สนับสนุน การดำเนินงานในรูปแบบนี้เน้นความสำคัญของการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนทั้งทางด้านการบริหาร การพัฒนาบุคลากรและชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับปรัชญาการศึกษาแบบมีส่วนร่วม (Participatory Approach) ของ Freire (1970) ที่เน้นให้ทุกฝ่ายเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนและบริหาร เพื่อสร้างความยั่งยืนและความเข้มแข็งของระบบการศึกษา นอกจากนี้ ยังสนับสนุนแนวคิดการบริหารแบบองค์รวม (Holistic Management) ซึ่งมองว่าการพัฒนาที่สมดุลและบูรณาการเป็นกุญแจสำคัญต่อความสำเร็จในระยะยาว ด้วยเหตุนี้ รูปแบบการบริหารงานวิชาการของวิทยาลัย สังกัดมหาวิทยาลัยสงฆ์ ดังกล่าวจึงสามารถเป็นแนวทางที่เหมาะสมและเป็นปัจจัยสนับสนุนให้วิทยาลัยในสังกัดมหาวิทยาลัยสงฆ์สามารถบรรลุเป้าหมายด้านคุณภาพ วิชาการ และความยั่งยืนในบริบทของการศึกษาที่เน้นคุณค่าทางจริยธรรม ศีลธรรม และวัฒนธรรมอันเป็นรากฐานของวิทยาลัย สังกัดมหาวิทยาลัยสงฆ์

จากผลการประเมินและรับรองรูปแบบการบริหารงานวิชาการของวิทยาลัย สังกัดมหาวิทยาลัยสงฆ์ ผู้วิจัยสามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

จากผลการประเมินและรับรองรูปแบบการบริหารงานวิชาการของวิทยาลัย สังกัดมหาวิทยาลัยสงฆ์ โดยมีการใช้ความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิ 17 รูป/คน พบว่า ข้อเสนอแนะในด้านต่าง ๆ มีค่าเฉลี่ยและระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ซึ่งสามารถอภิปรายเชิงทฤษฎีได้ดังนี้

ภาพรวมของผลการประเมินทั้ง 4 ด้าน ประกอบไปด้วย ด้านความถูกต้อง (Accuracy) ด้านความเป็นประโยชน์ (Utility) ด้านความเหมาะสม (Propriety) และด้านความเป็นไปได้

(Feasibility) พบว่า มีค่าเฉลี่ย 4.44 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 0.35 แสดงให้เห็นว่า ผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิส่วนใหญ่มองว่านี่คือแนวทางที่มีความน่าเชื่อถือ เหมาะสม และเป็น ประโยชน์ การวิเคราะห์ผลการประเมินพบว่า รูปแบบโดยรวมมีความน่าเชื่อถือในหลายด้าน โดยเฉพาะความถูกต้องและความเป็นประโยชน์ ซึ่งเป็นสัญญาณที่ดีต่อการนำไปใช้จริงใน สภาพแวดล้อมของวิทยาลัย สังกัดมหาวิทยาลัยสงฆ์ตามบริบท งานวิจัยและทฤษฎีที่สนับสนุน ชี้ให้เห็นว่าการสร้างเครื่องมือหรือรูปแบบที่สามารถวัดและปฏิบัติได้จริง ย่อมมีโอกาสสำเร็จสูงในการ เปลี่ยนแปลงและพัฒนาคุณภาพของการบริหารการศึกษาในองค์กรการศึกษาที่เป็นองค์กรสาธารณะ และสมทบทางจริยธรรมเชิงสร้างสรรค์ สอดคล้องกับงานวิจัยของ สาวิวรรณ จุติโชติ (2566) ได้ศึกษาการพัฒนาแบบการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนเอกชนในจังหวัด นครศรีธรรมราช โดยได้มีการประเมินรูปแบบการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียน เอกชน ในจังหวัดนครศรีธรรมราช ผลการสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการประเมินรูปแบบการ บริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนเอกชนในจังหวัดนครศรีธรรมราช โดยผู้ทรงคุณวุฒิ พบว่า ความถูกต้องของรูปแบบการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนเอกชนในจังหวัด นครศรีธรรมราช ภาพรวมอยู่ในระดับ มากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ การดำเนินงานตามรูปแบบการ บริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนเอกชนในจังหวัดนครศรีธรรมราช หากโรงเรียนได้ นำไปดำเนินการอย่างจริงจังจะทำให้สถานศึกษาก้าวสู่ความเป็นเลิศได้

บรรณานุกรม

- ทวีศักดิ์ สังข์วัง.(2567).การพัฒนาแบบการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพ ผู้เรียน โรงเรียนบ้านฮ่องขาดหนองตะเคียน. วารสารสมาคมพัฒนาวิชาชีพการบริหาร การศึกษาแห่งประเทศไทย (สพบท.), 6(4), 32–46. สืบค้น จาก <https://so04.tci-thaijo.org/index.php/JAPDEAT/article/view/273699>
- ปาวิณา ปล่องทอง, ทรงยศ แก้วมงคล และสมนึก การีเวท.(2566) รูปแบบการบริหารงานวิชาการสู่ ความเป็นเลิศของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้นบุรี วารสารรัชต์ภาคย์ ปีที่ 17 ฉบับที่ 55 พฤศจิกายน – ธันวาคม 2566
- พวงรัตน์ ทวีรัตน์. (2540). วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์ (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพฯ: สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย. (2521).ประวัติมหามกุฏราชวิทยาลัย ในพระบรมราชูปถัมภ์. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มกุฏราชวิทยาลัย.
- มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย.(2566).หลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต. ม.ป.พ.: มหาวิทยาลัย มหามกุฏราชวิทยาลัย.
- ลลิตา แท่งเพชร.(2558). ความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ภาระงาน สัมพันธภาพในการทำงานกับความ เหนื่อยหน่ายในงานโดยมีการรับรู้ความสามารถของตนเองเป็นตัวแปรกำกับ. วิทยานิพนธ์

ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

ล้วน สายยศ และ อังคณา สายยศ. (2538). เทคนิควิจัยทางการศึกษา. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.

ศุภิสรา แก้วสุวรรณรัตน์. (2551). ขวัญในการปฏิบัติงานของพนักงานราชการตำแหน่งครูอาสาสมัคร
การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดปัตตานี. สารนิพนธ์ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา
จิตวิทยาการศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.

สาลิวรรณ จุติโชติ.(2566).การพัฒนาแบบการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียน
เอกชนในจังหวัดนครศรีธรรมราช. ดุษฎีนิพนธ์ ศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการ
บริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย.

อารีย์ วีระเจริญ (2564) การพัฒนารูปแบบการบริหารสู่ความเป็นเลิศเพื่อพัฒนาศักยภาพการเรียนรู้
ของผู้เรียนโรงเรียนบดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี) 2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
มัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 [https://research.otepec.go.th/files/
บพคัดย่อ_e36gun1y.pdf](https://research.otepec.go.th/files/บพคัดย่อ_e36gun1y.pdf)

Daud. (2018). Teaching and learning supervision, teachers' attitude towards classroom
supervision and students' participation. International Journal of Instruction,
11(4), 513–526.

Freire, P. (1970). Pedagogy of the oppressed. Herder and Herder.

Likert, R. (1967). The human organization: Its management and value. New York:
McGraw-Hill.

Mutula, S. M., & Wainaina, M. N. (2018). Strategic management and organizational
performance in higher education institutions. International Journal of
Educational Management, 32(4), 603-617. [https://doi.org/10.1108/IJEM-01-
2017-0014](https://doi.org/10.1108/IJEM-01-2017-0014)

Tabachnick, B. G., & Fidell, L. S. (1983). Using multivariate statistics. Harper & Row.